

POHJOISMAIDEN
YHTEISTYÖMINISTERIEN
YHTEISTYÖOHJELMA 2025–2030

Pohjoismaiden yhteistyöministerien (MR-SAM)
yhteistyöohjelma 2025–2030

LUMOS

Sisällys

1.	Esipuhe	3
2.	Johdanto	3
3.	Poliittiset priorisoinnit	4
4.	Tavoitteet ja osatavoitteet	5
5.	Yhteistyöohjelman arviointi	7

LUONNOS

1. Esipuhe

2. Johdanto

Päävastuu Pohjoismaiden ministerineuvoston työn yhteen sovittamisesta on yhteistyöministerieillä. Yhteistyöministerit vahvistavat myös useiden yhteistyöministerien budjetista rahoitettavien ohjelmien ja toimien poliittiset priorisoinnit. Visio Pohjolasta maailman kestävimpanä ja integroituneimpana alueena vuoteen 2030 mennessä sekä visioon liittyvät kolme strategista painopistealuetta vihreästä, kilpailukykyisestä ja sosiaalisesti kestävästä Pohjolasta ohjaavat kaikkea Pohjoismaiden ministerineuvoston työtä.

Yhteistyöministerit päättävät osana päävastuutaan muun muassa seuraavista asioista:

- pohjoismaisen yhteistyön yleisen tason poliittiset painopistealueet sekä näistä saatavien tulosten seuranta
- Pohjoismaiden ministerineuvoston eri sektorien budjettikehysten jakauma ja Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetin lähtökohdat
- poliittiset painopistealueet ja yhteistyöministerien budjettikehysten mukainen jakauma.

Yhteistyöministerit asettavat osana päävastuutaan myös sihteeristöresurssit Pohjoismaiden ministerineuvoston käyttöön. Sihteeristö ja pohjoismaiset laitokset ovat tärkeitä välineitä vision tavoitteiden täyttämässä. Sihteeristö tarjoaa asiantuntija-apua ja tukea konkreettiseen työhön ministerineuvostojen ja virkamieskomiteoiden laatiessa ja toteuttaessa päätösten mukaista politiikkaa. Laitoksilla on tärkeä merkitys päätettyjen aloitteiden toteuttamisessa.

Sihteeristöllä ja laitoksilla on vastuu pohjoismaisten julkisten varojen korrektiin ja tarkoituksenmukaisen hallinnoinnin varmistamisesta ja mitattavia vaikutuksia synnyttävästä tavoite- ja tulohjattavasta työstä.

Sihteeristön ja laitosten viestintätoimet ovat keskeisiä, kun pohjoismaisen yhteistyön puitteissa tehtävän visiotyön tuloksista viestitään sekä Pohjolan sisällä että sen ulkopuolella.

Yhteistyöohjelmassa kuvataan yhteistyöministerien vastuualuetta siltä osin, jotka liittyvät yhteistyöministerien poliittisiin painopistealueisiin ja tavoitteisiin kaudella 2025–2030 kolmen yleistavoitteen pohjalta. Yhteistyöministerieillä on näiden tavoitteiden mukaisesti erityinen tehtävä ja vastuu vision kokonaisvaltaisen toteuttamisen ja visiosta viestimisen varmistamisesta, pohjoismaisen integraation lisäämisestä ja pohjoismaisten näkökulmien alueellisesta ja kansainvälisestä varmistamisesta.

Työ näillä kolmella yleisellä alueella toteutetaan useiden eri ohjelmien ja toimien avulla, joista ovat esimerkkeinä pohjoismaista yhteistyötä koskevan tiedon tarjoaminen Pohjolan asukkaille ja yrityksille, tuki kansalaisyhteiskunnan toimijoille ja yhteistyö Pohjolan lähialueilla vaikuttavien toimijoiden kanssa.

Yhteistyöministerien on myös varmistettava kaikille sektoreille yhteisten näkökulmien sisällyttäminen Pohjoismaiden ministerineuvoston työhön. Näitä näkökulmia ovat kestävä kehitys, tasa-arvo sekä lapset ja nuoret.

Pohjoismaiden neuvostolla on mahdollisuus esittää kommentteja ja ehdotuksia painopistealueisiin niin tavoite- ja osatavoitetasolla kuin ohjelma- ja toimitasolla ennen yhteistyöohjelman poliittista hyväksymistä.

Kansalaisyhteiskuntaa ja muita keskeisiä toimijoita, kuten elinkeinoelämää ja työmarkkinaosapuolia, on kuultu, silloin kun se on ollut tarkoituksenmukaista, ja ne on osallistettu toimintaan eri tasoilla, niin että on kiinnitetty erityistä huomiota yhteistyöministerien rahoittamien ohjelmien kautta toteutettavien toimien konkreettisiin muotoiluihin.

Yhteistyöohjelma on kaikkea yhteistyöministerien alaista ohjelmatoimintaa ohjaava asiakirja. Yhteistyöministerien hyväksyivät yhteistyöohjelman syyskuussa 2024, ja se on voimassa 31. joulukuuta 2030 asti.

Yhteistyöohjelman pohjalla on Pohjoismaiden ministerineuvoston toimeksianto vision tavoitteiden toteuttamisesta, niin että Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä.

3. Poliittiset priorisoinnit

Yhteistyöministereillä on erityisvastuu vision ja sen kolmen strategisen painopisteen sekä muiden pohjoismaisten asioiden nostamisesta esille kansallisella ja pohjoismaisella tasolla, minkä lisäksi yhteistyöministerien on varmistettava työn seuranta. Yhteistyöministerit pyrkivät entistä vahvempaan ja kunnianhimoisempaan yhteistyöhön edistämällä pohjoismaisia ratkaisuja, uuden ja toivotun osaamisen kartuttamista ja pohjoismaisten yhteistyöfoorumien kehittämistä.

Pohjola on ottanut edistysaskeleita kohti entistä kestävämmän ja integroidumman alueen syntymistä, mutta vielä on työtä tehtävänä ennen kuin kunnianhimoiset lopputavoitteet on saavutettu. Pohjolassa on runsaasti hyödyntämätöntä potentiaalia ja paljon mahdollisuuksia lisätä integraatiota ja liikkuvuutta, kun kyse on työskentelystä, opiskelusta tai yritystoiminnan harjoittamisesta toisessa Pohjoismaassa taikka muuttamisesta toiseen Pohjoismaahan. Liikkuvuuden ja rajaesteiden parissa tehtävä työ on erityisen tärkeää kasvun, kilpailukyvyn ja yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi pohjoismaisessa yhteistyössä on keskityttävä keskeisten toimijoiden väliseen yhteistyöhön.

Tämä työ koskee useita politiikan aloja. Sektorienvälisen yhteistyön avulla luodaan edellytykset nostaa rajaesteet ja liikkuvuus poliittiselle asialistalle. Myös muut sektorit, kuten digitalisaatio, aluepolitiikka, elinkeinopolitiikka, työelämäala, koulutus ja tutkimus sekä sosiaali- ja terveyspolitiikka, tekevät sektorienvälistä yhteistyötä ja keskittyvät hankkeisiin, joilla mahdollistetaan liikkuvuuden lisääminen. Pohjoismaista näkökulmaa on vahvistettava kansallisella tasolla kullakin politiikan alalla.

Pohjoismaiden integraation vahvistamiseksi on välttämätöntä, että saatavilla on asianmukaista tietoa Pohjoismaiden kansalaisille, jotka haluavat asua, työskennellä tai opiskella toisessa Pohjoismaassa. Esimerkki tällaisista toimista on Pohjoismaiden ministerineuvoston antama tuki asukkaille ja yrityksille kohdistettuun tiedottamiseen, josta vastaavat tällä hetkellä muun muassa raja-alueiden neuvontapalvelut ja Info Pohjola -palvelu. Tiedotuspalvelut tarjoavat Pohjoismaiden kansalaisille informaatiota ja opastusta näiden omilla kielillä sekä englanniksi, minkä lisäksi ne raportoivat rajaesteistä.

Kansalaisyhteiskunta on pohjoismaisen ruohonjuuritason yhteistyön peruspilari. Pohjoismaiden integraatiota edistävät pohjoismaisen kansalaisyhteiskunnan keskenään solmimat aiempaa tiiviimmät suhteet. Pohjoismaiden ministerineuvosto tukee pohjoismaista kansalaisyhteiskuntaa muun muassa yhteistyöministerien toimilla, jotka liittyvät kansalaisjärjestöille annettavaan tukeen ja verkostotukiin.

Kansalaisyhteiskunnalle suunnatun tuen parissa tehtävää työtä on selvästi tarpeen vahvistaa lisäämällä muun muassa yhdistysten mahdollisuuksia hakea tukea pohjoismaiseen toimintaan.

Lasten ja nuorten oikeudet sekä lapsi- ja nuorisonäkökulma ovat keskeisiä pohjoismaisessa yhteistyössä. Yhteistyöministerit haluavatkin muun muassa varmistaa alan erityisen korvamerkityn rahoituksen sekä lasten ja nuorten mahdollisuuden vaikuttaa itseään koskeviin päätöksiin.

Vallitsevassa geopoliittisessa tilanteessa yhteiskuntaturvallisuutta koskeva pohjoismainen yhteistyö ja siihen liittyen siviilivalmius ja resilienssi ovat ratkaisevia kestävän Pohjolan kannalta. Työtä tehdään useilla tasoilla sekä Pohjoismaiden ministerineuvostossa että sen ulkopuolella. Huoltovarmuutta koskeva yhteistyö on monella sektorilla keskeisellä sijalla.

Yhteistyöministerien yhtenä tehtävänä on edistää toimivaa viestintää ja alaa koskevien pohjoismaisten näkökulmien toteutumista hallituksissa sekä seurata työn edistymistä ministerineuvostoissa ja muilla keskeisillä foorumeilla.

Pohjoismaiden ministerineuvoston kansainvälisen yhteistyön on määrä edistää myös Visio 2030:n toteutumista. Pohjoismaisiin arvoihin pohjautuvia yhteispohjoismaisia toimia ja hankkeita toteutetaan yhteistyössä ministerineuvoston Baltian-toimistojen, muiden Pohjolan lähialueilla toimivien yhteistyökumppanien sekä tiettyjen alueiden kanssa muualla maailmalla. Nämä yhteistyömuodot vahvistavat alueen ääntä kansainvälisesti.

Yhtenäisen Pohjolan tehdessä yhteistyötä ja esiintyessä yhtenäisenä alueena Pohjoismaiden näkyvyys ja kansainvälinen vaikutus kasvavat. Pohjolan profiloituminen yhtenäisenä alueena kansainvälisissä hankkeissa, joissa Pohjoismaiden suurlähetystöt ja yksityinen sektori tekevät yhteistyötä, luo pitkän aikavälin lähtökohtia synergioiden syntymiseksi kilpailukykyisen Pohjolan hyväksi.

4. Tavoitteet ja osatavoitteet

Yhteistyöministerit ovat päättäneet tavoitteista ja osatavoitteista kaudelle 2025–2030. Poliittiset painopistealueet sekä pohjoismaisten julkisten varojen tehokas ja korrekti hallinnointi ohjaavat kaikkea politiikan alan toimintaa pohjoismaisessa yhteistyössä Näiden tavoitteiden pohjalta laaditaan toimet, joista syntyvät aktiviteetit, tulokset ja vaikutukset saavat aikaan toivotun muutoksen.

Tavoite 1: Pohjoismaiden ministerineuvoston työ edistää Visio 2030:n toteutumista.

Yhteistyöministerit edistävät pohjoismaisia ratkaisuja, jotka auttavat konkreettisesti ratkaisemaan haasteita Pohjolassa, tarjoavat ajankohtaista ja toivottua uutta tietoa, jota voidaan käyttää Pohjoismaiden poliittisten linjausten kehittämiseen, ja pohjoismaisen vuorovaikutuksen foorumeita, joilla alueen toimijat voivat tiivistää suhteitaan.

- **Osatavoite 1.1: Visio ohjaa ministerineuvoston työtä.**
Eri sektorien yhteistyöohjelmien ja työsuunnitelmien parissa tehtävää työtä sovitetaan yhteen ja seurataan. Tämä tehdään muun muassa tukemalla ja kannustamalla osapuolia sektorien ja aihealueiden rajat ylittävään yhteistyöhön ja seuraamalla pohjoismaisten tilastojen ja indikaattorien avulla Pohjoismaissa tapahtuvaa kehitystä kohti alueen kestävyttä ja integraatiota. Monialaisten näkökulmien integraatiota kehitetään edelleen.
- **Osatavoite 1.2: Ministerineuvosto edistää toimillaan alueen resilienssiä ja kestävyttä.**
Ministerineuvoston eri sektoreilla kannustetaan vahvistamaan yhteiskuntaturvallisuutta koskevaa pohjoismaista yhteistyötä, johon sisältyy myös siviilivalmius, huoltovarmuus ja resilienssi. Sektorien välistä yhteistyötä ja muuta keskeistä pohjoismaista yhteistyötä seurataan ja siitä raportoidaan jatkuvasti.
- **Osatavoite 1.3: Hallitukset ja suuri yleisö ovat selvillä pohjoismaisen yhteistyön lisäarvosta ja Pohjoismaiden ministerineuvoston työn tuloksista.**
Viestintätoimia sekä Pohjolan sisällä että ulkopuolella lisätään ja niissä keskitytään vision tavoitteisiin. Varmistetaan pohjoismaisella tasolla käytävä vuoropuhelu ja pohjoismaiset näkökulmat kansallisesti hallitusten tasolla ja lisätään niitä.

Tavoite 2: Pohjoismaiden välistä integraatiota ja liikkuvuutta vahvistetaan.

- **Osatavoite 2.1: Ihmisten asumista, opiskelua, työskentelyä ja yritystoiminnan harjoittamista toisessa Pohjoismaassa tulee helpottaa ja vetovoimaa lisätä.**
Liikkuvuus- ja rajaestetyössä keskitytään suuriin kysymyksiin, joilla on ratkaiseva merkitys Pohjoismaiden keskinäiselle integraatiolle. Samaan aikaan vahvistetaan poliittista sitouttamista ja kansallisten ministeriöiden ja viranomaisten sekä alueellisten toimijoiden ja elinkeinoelämän kanssa tehtävää yhteistyötä. Kansalaisille ja yrityksille suunnattuja viestintätoimia vakiinnutetaan ja vahvistetaan, niin että vastaanottaja löytää oikeat tiedot helpommin. Pohjoismaisten kielten osaamista vahvistetaan määrätietoisilla toimilla.
- **Osatavoite 2.2: Pohjolan kansalaisyhteiskuntaa edustavien toimijoiden välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa lisätään.**
Kansalaisyhteiskunnan kanssa tehtävää yhteistyötä vahvistetaan tukemalla kansalaisjärjestöjen välistä vaihtoa ja pohjoismaista toimintaa.
- **Osatavoite 2.3: Pohjoismaiden lasten ja nuorten osallistamista lisätään.**
Osallistavassa ja kestävässä Pohjolassa keskeisiä ovat toimet, joilla mahdollistetaan se, että kaikki lapset ja nuoret voivat kehittyä ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja että kaikilla lapsilla ja nuorilla on yhdenvertaiset edellytykset oikeasti vaikuttaa yhteiskunnalliseen kehitykseen.

Tavoite 3: Varmistetaan alueellisen ja kansainvälisen tason pohjoismaiset näkökulmat.

Yhteistyöministerit edistävät tietoa pohjoismaisista arvoista, kokemuksista ja ratkaisuista tukemalla yhteispohjoismaisia aloitteita sekä lähialueilla että globaalisti.

- **Osatavoite 3.1: Keskeisten toimijoiden kanssa tehtävää alueellista yhteistyötä ja tiedonvaihtoa vahvistetaan kansallisesti, alueellisesti ja kansainvälisesti.**
Vision tavoitteiden toteutumista Pohjolan ulkopuolella edistetään hanketoiminnan, tiedonvaihdon ja tiiviiden yhteistyösuhteiden avulla Pohjolan lähialueilla sekä tiettyjen valittujen alueiden kanssa muualla maailmassa.
- **Osatavoite 3.2: Pohjoismaisia arvoja ja ratkaisuja profiloidaan Pohjoismaiden ulkopuolisissa maissa.**
Vihreän siirtymän, sosiaalisen kestävyuden ja kilpailukyvyyn globaalina edelläkävijäalueena Pohjoismaat edistävät kansainvälistä ymmärrystä pohjoismaisista arvoista, kokemuksista ja ratkaisuista. Pohjoismaiden suurlähetystöt ovat keskeinen ja tärkeä foorumi työssä Pohjolan äänen vahvistamiseksi globaalisti.

5. Yhteistyöohjelman arviointi

Yhteistyöohjelma on voimassa vuosina 2025–2030, ja kausi jaetaan kahteen kolmivuotiseen työohjelmaan vuosina 2025–2027 ja 2028–2030.

Kauden keskivaiheilla toteutetaan arviointi sen perusteella, mikä ministerineuvosto voi päättää yhteistyöohjelmiin tehtävistä tarkistuksista, ja kerätään palautetta siitä, miten työsuunnitelmaa tulee muokata loppukautta varten.

Tuloksista raportoidaan ohjelmatasoittain jatkuvasti Pohjoismaiselle yhteistyökomitealle ja yhteistyöministerieille. Tämän lisäksi tehdään jatkuvaa arviointia pääsihteerin ja ministerineuvoston arvion perusteella.